Lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien uudelleenlähetyksiin sovellettavien, tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (U 61/2016 vp)

Euroopan komissio julkaisi 14.9.2016 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien uudelleenlähetyksiin sovellettavien, tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta, COM (2016) 594. Asetusehdotuksen tavoitteena on modernisoida EU:n tekijänoikeuslainsäädäntöä digitaalisilla sisämarkkinoilla.Tämä toteutetaan edistämällä teosten saatavuutta EU:n sisämarkkinoilla. Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Yleisradiolta kirjallista lausuntoa asetusehdotuksesta Suomen kannanmuodostuksen tueksi. Yleisradio kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotetusta asetuksesta.

Komission ehdotuksen tarkoituksena on edistää lähetysten oheismateriaalina tarjottavien verkkopalvelujen tarjoamista maiden rajojen yli sekä helpottaa muista jäsenvaltioista peräisin olevien televisio- ja radio-ohjelmien digitaalisia edelleenlähetyksiä suljetuissa verkoissa.

Asetusehdotus koskee alkuperäiseen lähetykseen liitännäisiä verkossa tarjottavia oheispalveluita, kuten rinnakkaislähetyspalveluja (simulcasting) ja palveluja, joilla annetaan pääsy televisio- ja radio-ohjelmiin määrätyksi ajaksi siitä, kun lähetystoimintaa harjoittava organisaatio on ne lähettänyt (ns. catch-up-palvelut).

Yle pitää tärkeänä, että satelliitti- ja kaapelidirektiivin soveltamisala laajennetaan komission ehdotuksen mukaisesti verkossa tarjottaviin oheispalveluihin. Digitaalinen viestintä muuttuu yhä nopeammin ja lainsäädännön on luotava edellytykset tälle muutokselle.

Alkuperämaa-periaatteen soveltaminen verkossa tarjottaviin oheispalveluihin

Komission asetusehdotuksessa tarkoitettu oheisverkkopalvelu on esimerkiksi Ylen tv-lähetyksen catch up -palvelu Areenassa. Areena-palvelussa tarjotut Ylen sisällöt ovat saatavilla vähintään seitsemän päivää, mutta useinmiten paljon pidemmän ajan.

Komission asetusehdotuksessa vahvistetaan, että tekijänoikeuksien lisensiointi ns. oheisverkkopalveluita varten tapahtuu siinä maassa, jossa lähetystoiminnan harjoittajalla on päätoimipaikka (artikla 2). Yle pitää erityisen tervetulleena, että oheisverkkopalveluiden lisensiointiin ehdotetaan sovellettavan alkuperämaaperiaatetta (lähettäjämaaperiaate). Näin ollen oheisverkkopalveluiden välittäminen yleisölle tapahtuu tekijänoikeudellisessa mielessä ainoastaan lähetyksen alkuperämaassa. Suomesta peräisin olevan online-lisäpalvelun oikeuksista sovitaan Suomessa Suomen lain mukaan. On kuitenkin huomattava, että tekijänoikeuslain poikkeuksista voidaan säätää eri maissa eri tavoin. Olisi tärkeää, että säännönmukaisesti sovelletaan alkuperämaan lakia ja että riidat ratkaistaan lähettäjämaan lain mukaan.

Ehdotus poistaa oheisverkkopalveluiden välittämiseen liittyvän oikeudellisen epävarmuuden, mikä liittyy hankittaviin oikeuksiin. Samalla vältetään näiden palveluiden osalta useiden kansallisten lainsäädäntöjen päällekkäinen soveltaminen ja näin Yleisradion palveluiden saatavuutta Euroopassa rajojen yli voidaan parantaa. Säännöksellä on Ylelle merkitystä, kun Yle haluaa lisensioida tv-ohjelmiin liittyviä verkkopalveluita ulkomaille.

Oheisverkkopalveluiden tarjonnan määräaikaan ei rajoituksia

Asetusehdotus koskee alkuperäiseen lähetykseen liitännäisiä verkossa tarjottavia oheispalveluita, joilla annetaan pääsy televisio- ja radio-ohjelmiin määrätyksi ajaksi siitä, kun lähetystoimintaa harjoittava organisaatio on ne lähettänyt.

Yle pitää erittäin tärkeänä, että verkossa tarjottavien oheispalveluiden osalta jäsenvaltioilla tulee olla myös jatkossa oikeus päättää määräajan pituudesta, jona näihin palveluihin annetaan pääsy. Lisäksi Areenassa on myös omatuotantoisia ohjelmia, jotka ovat saatavilla rajoittamattoman ajan. Tämän

päätäntävallan rajoittaminen voisi sulkea kuluttajien kannalta epätarkoituksenmukaisella tavalla Yleisradion verkossa olevaa arkistoa.

Ehdotuksen arviointi tulevaisuuden kannalta

Tulevaisuuden televisio on verkossa, jossa sisältöjä kulutetaan yhä enemmän. Kansalaiset odottavat, että heillä on pääsy laillisesti hankkimaansa sisältöön matkustaessaan Euroopassa. Komission asetusehdotus rajoittuu vain alkuperäiseen lähetykseen liitännäisiin, verkossa tarjottaviin oheispalveluihin. Verkkosisältöjen saatavuutta olisi tärkeää laajentaa **kaikkien** on demand-lähetysten osalta. Voidaankin kysyä, onko vain oheisverkkopalveluihin rajoittuvassa komission ehdotuksessa huomioitu riittävästi digitaalisen viestinnän voimakas kehitys.

Alkuperämaaperiaatteen laajentaminen myös muuhun on demand -materiaaliin mahdollistaisi huomattavasti laajemman sisältöjen saatavuuden sekä vähentäisi todennäköisesti samalla myös merkittävällä tavoin sisältöjen laitonta katselua. Kun kansalaiset maksavat Yle-veroa, tulee heillä olla oikeus katsoa myös muita sisältöjä kuin vain oheisverkkopalveluita muualla Euroopassa tilapäisen oleskelun aikana. Toukokuussa 2016 Areenan videoista, eli lähinnä tv-ohjelmista, 83 prosenttia oli katsottavissa ulkomailla.

Perinteisen kanavatarjonnan lisäksi Yleisradio sovittaa parhaillaan toteutettavan kanavauudistuksen myötä televisiotoimintaansa muuttuviin katselutottumuksiin ja verkkomaailmaan. Yleisradiolla on tällä hetkellä neljä tv-kanavaa. Kanavauudistuksessa Yle Teema ja Yle Fem yhdistyvät, jolloin televisiojakelun tiivistyessä vapautetaan voimavaroja Yle Areenan sisältöihin ja kehittämiseen. Näin ollen Yle Areenan roolia television kokonaispalvelussa tullaan yhä kasvattamaan.

Sopimuslisenssijärjestelmä

Komissio ei esitä sopimuslisenssijärjestelmää, mutta eurooppalaisten sisältöjen hyödyntämiseen paremmin ja rajat ylittävästi päästäisiin kehittämällä rajat ylittävää sopimuslisenssijärjestelmää. Satelliitti- ja kaapelidirektiivin mukainen sopimuslisenssijärjestelmä on tärkeää laajentaa myös oheisverkkopalveluihin. Sopimuslisenssijärjestelmä on välttämätön massakäytön tilanteissa, joissa on kyse suurista määristä sisältöjä ja oikeudenhaltijoita. Se tuo oikeusvarmuutta käyttäjille ja antaa paremmat

mahdollisuudet digitaalisten sisältöjen välittämiseen. Sopimuslisenssijärjestelmä yhdistettynä asetusehdotuksen mukaiseen alkuperämaaperiaatteeseen kaikkien verkossa tapahtuvien lähetysten osalta voisi tarjota tulevaisuudessa ratkaisun digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämiseen. Tämä ratkaisu lisäisi laillisten verkkosisältöjen saatavuutta rajojen yli.

Alkuperämaaperiaate ja sopimuslisenssi tulisi laajentaa oheisverkkopalveluiden lisäksi kaikkien audiovisuaalisten nettisisältöjen välittämiseen. Se olisi hallinnollisesti järkevää, sillä sisällöt voitaisiin lisensoida alkuperämaassa.

Helsingissä 8. päivänä joulukuuta 2016

Katri Olmo
Lakiasiainjohtaja
Yleisradio Oy